

21. YÜZYILDA OKULA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALGILARI

Yard. Doç. Dr. Yusuf CERİT
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Özet

Bu araştırmanın amacı 21. yüzyılda okulun nasıl yapı içerisinde olacağına ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada niteliksel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler görüşme yöntemiyle elde edilmiş ve verilerin analizinde betimsel yöntem kullanılmıştır. 21. yüzyılda okulların yapısıyla ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin analiz edilmesinde edilen sonuçlar şu şekilde belirlenmiştir; okulda görev yapan öğretmenlerin ve yöneticilerin alanlarında uzman kişiler olması gerektiği; okulun yeniliklere uyum sağlayabilecek bir yapıya sahip olması; okulda demokratik bir yapının benimsenmesi; okulda teknolojik donanımın olması ve eğitimsel etkinliklerde teknolojinin kullanılması; okulun zevkle gelinen cazibe merkezi haline dönüştürülmesi düşünceleri ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yirmi birinci yüzyıl, bilgi toplumu, okul

Abstract

The aim of the study is to specify the outlooks of the elementary school teacher-candidate how structure the schools will gain in 21st century. The qualitative methods have been conducted in the research. The data have been collected through interview and analyzed by scientific methods. The outcomes from the analysis of the outlooks pertaining to the structure of the 21st century-schools are as follows: The teachers and principals are supposed to be academically competent in their scopes; the school is to gain such a property that it is able to be already-be open for the innovations, having a democratic atmosphere within the school setting and technological equipment and making use of the technology in instructional activities, turning the formal school setting into a wellcoming, atmosphere, are all emphasized in the research.

Key Words: 21st century, Information society, school

1. GİRİŞ

Yirmi birinci yüzyıl farklı unsurların önem kazandığı bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çağın en önemli özelliklerinin başında değişimin kaçınılmazlığı ve bilginin öneminin artması yer almaktadır. Bu nedenle toplumlar, kurumlarını bu özellikleri göz önüne alarak yeniden yapılandırmak mecburiyetiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu örgütlerden biriside okullardır. Çünkü okullar, bireylere yirmi birinci yüzyılın gerektirdiği özelliklere uyum sağlayabilecek davranışları kazandıracak olan kurumlardır. Ancak bu sayede ülkeler içerisinde bulunduğumuz yeni bin yılın getirmiş olduğu farklılıkları ve yenilikleri uygulamaya dönüştürebileceklerdir.

Eğitim, toplumu yirmi birinci yüzyılın bilgi toplumu olmaya hazırlayacak temel yapı taşlarının başında yer almaktadır. Eğitimin görevi, hayatın şartlarını ve yeni teknolojileri öğretmek, adapte etmek, hızla değişen dünyada çocukları, 21. yüzyılın ihtiyaçlarına göre hazırlamak, yeni teknolojileri kullanabilir hale getirmek, bilgi ve becerilerle donatmakla yükümlüdür (Sağlam, 1998, s.795). Bu çağda daha çok nasıl öğrenileceği ile ilgili şeyler öğrenilecektir, eğitim çok daha bilimsel ve profesyonel olacaktır (Cohl, 1986).

Gelişen çağda, kişinin kariyerini sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu bilgilerin değerinin süratle değişmesi, öğretmenleri ve öğretenleri daha dinamik olmaya zorlamaktadır (Winand & Krtzfleisch, 1998, s.881).

Bu nedenle gelecekte önemli sektörlerden biri eğitim olacaktır. Ancak bu eğitimin özelliği iyi eğitilmiş insanlara verilecek olmasıdır. Bu arada, büyük sektörler içinde en emek yoğun olan sektör eğitim, en sermaye yoğun sektörlerden biri haline gelecektir (Drucker, 1995, s.46). Eğitim, yeni bin yılda toplumları hızla geliştirecek ve değişime uyum sağlamalarına katkıda bulunacak önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Bunun için yüzyıla uyum sağlam gayreti gösteren toplumların her zamankinden daha fazla okullara değer vermeleri gerekmektedir. Bu sayede ülkeler, çağı yakalayabilecekler ve gelişmelerin ortaya çıkardığı yaşam biçimini bireylerine kazandırabileceklerdir.

21. yüzyılda yeni beceriler gerekmektedir. Bunlar; problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, analiz yapma ve bilgi okur – yazarlığı ile ilgili yeteneklerdir (Warnat, 1983;Demo, 1986). 21. yüzyıla öğrencileri hazırlamak için matematik, okuma – yazma gibi geleneksel

öğretim ihtiyacı yanında problem çözme becerisi eleştirel düşünme ve iletişim uygulamaları da beraberinde gelecektir (Costa, 1985).

Bugünün eğitimcileri her zamankinden daha çok büyük güçlüklerle yüzleşmektedirler. Bugünün bilgi toplumu, yeni temel talepler gerektirmektedir. Eğitimcilerin öğrenmek zorunda olacakları konuları Hammond (1997) şu şekilde belirtmektedir;

1. Kompleks materyalleri kullanmak ve anlamak
2. Açık ve inandırıcı iletişim kurmak
3. İşlerini organize etme ve planlayabilme
4. Kaynakları kullanma ve elde edebilme
5. Karmaşık bilimsel problemleri çözebilme
6. Yeni düşünceler ve ürünler yaratabilme
7. Yeni teknolojileri kullanabilme

Hızla değişen bir dünyada okul örgütleri de yapı ve işlevlerinde önemli değişiklikler oluşturmak zorundadır. 21. yüzyılda gelişmiş ülkelerin sanayi ötesi toplum ya da bilgi toplumuna dönüştüğünü görmekteyiz. Bilimsel bilgi çığ gibi bir artış göstermektedir. Bununla birlikte kitle iletişim araçlarındaki hızlı gelişmeler, iletişimin yoğunluğunu artırmış ve uluslar arası iletişime hız kazandırmıştır. Bütün bu gelişmeler ve değişimler okulun yeni bir yapı ve yönetim anlayışına sahip olmasını gerektirmektedir (Çelik, 1997, s.83).

21. yüzyıl için okulların yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Reform da ilk dikkate alınması gereken konu, bürokrasinin az olduğu, öğreneme stillerinin çok esnek olduğu, standart prosedürlerden ziyade öğrenenlerin ihtiyaçlarına odaklanan öğrenen merkezli okul yaratmaktır (Hammond, 1994, s.2).

Okul, toplum ve yaşanan çevrenin ihtiyaçlarını karşılayan bir kaynak merkezdir. Bu yüzden okul, çevre ve toplumun beklentilerine göre kendini geliştirmek zorundadır. Bu olgu çerçevesinde her alanda meydana gelen yeni gelişmeler doğrultusunda okul etkinliklerinin yeniden planlanması yeni bin yılda önem taşıyacaktır (Cerit, 2001, s.26).

Bu belirtilen çerçevede yirmi birinci yüzyılda eğitim sisteminde görev alacak olan öğretmenlerin bu çağın özelliğini kavrayabilmeleri nitelikli bir eğitim için gerekliliktir. Buna uygun olarak kendilerini yetiştirmeleri

zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının çağın gereksinimlerine uygun olarak okulun yapılanmasını nasıl algıladıkları yirmi birinci yüzyılın gerektirdiği bireylerin yetiştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının 21. yüzyılda okulu nasıl algıladıkları araştırılmak istenmiştir.

Araştırmanın Problemi

Sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyılda okulun yapısına ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyılda okul yapısının nasıl olacağına ilişkin düşüncelerini belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki soruya cevap aranmıştır;

21. yüzyılda okulun yapısının nasıl olacağına ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma da niteliksel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın Alanı

Bu araştırmanın alanını 2001-2002 öğretim yılı Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Örnekleme

Araştırmada kartopu/zincir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme araştırmacının problemine ilişkin olarak zengin bilgi kaynağı olabilecek birey veya durumların saptanmasında kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 1999, s.73).

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının derslerine giren öğretim elemanlarından konu hakkında en iyi bilgi elde edebileceğimiz öğrencilerle ilgili bilgi edinilmiş ve bu öğrencilerle görüşülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının sayısı 300 kişidir. Bunlardan 30 kişi ile görüşme yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada niteliksel araştırma yönteminde kullanılan veri toplama

tekniklerinden görüşme yapılarak veriler elde edilmiştir. Berg (1998, s.65)'e göre üç tür görüşme tekniği vardır. Bunlar;

- 1.Yapılandırılmış görüşme tekniği
- 2.Yapılandırılmamış görüşme tekniği
3. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği. Bu araştırmada yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın kapsamında yer alan sınıf öğretmeni adaylarıyla yapılan görüşmeler teybe kaydedilmiştir. Bununla birlikte araştırmacı tarafından görüşmeler sırasında önemli görülen konularda kısa notlar alınmıştır.

Araştırmada yapılan görüşmelerden önce görüşme yapılan kişilere isimlerinin araştırmacı dışında hiç kimse tarafından bilinmeyeceği ifade edilmiştir. Ayrıca görüşülen katılımcılara görüşme süresince kendilerine hitap edilecek olan bir kod isim vermeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Niteliksel araştırmalarda toplanan veriler betimsel ve içerik analizi olmak üzere iki şekilde çözümlenmektedir (Strauss & Corbin, 1990). Araştırmada betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırmada otomatik teybe kaydedilmiş olan veriler tamamıyla yazılı duruma getirilmiştir. Görüşme de elde edilen bilgilerden hareket edilerek veri analizi için temalar oluşturulmuştur. Belirlenmiş olan temalara göre veriler incelenmiş ve organize edilmiştir. Anlamli veriler bir araya getirilmiştir. Daha sonra organize edilen veriler anlaşılabilir bir şekilde yazılmıştır. Sonunda elde edilen bulguların yorumlanması yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

21. yüzyılda okulun yapısının nasıl olacağına ilişkin düşüncelerini ifade eden katılımcılardan Ali, okulda görev yapacak olan yönetici ve öğretmenlerin alanlarında iyi eğitim görmüş kişiler olmaları gerektiğini vurgularken katılımcılardan Mehmet'de aynı görüşü savunmuştur. Ali, yönetici ve öğretmenlerin işbirliği içerisinde çalışıyor olmalarını ifade etmiştir. Ahmet'de bu görüşü destekler fikirler belirtmiştir.

21. yüzyılda okulun yeniliklere uyum sağlayıcı bir yapıya sahip olması gerektiği katılımcılar tarafından ifade edilen özellikler arasında yer almıştır. Ali, yönetici çağın gelişmelerini, eğitim alanındaki gelişim ve değişimleri

yakından takip etmelidir. Ayrıca uzman kişileri okul ortamına getirerek yeni gelişmeler konusunda öğretmenleri bilgilendirmeleri sağlanmalıdır fikrini ileri sürmüştür. Berk ise, yöneticilerin ve öğretmenlerin gelişmeye açık, aydın görüşlü olmaları gerektiğini ifade etmiştir. Yine Berk, öğretmenlerin, öğrencilerle ilgili yapmak istediklerinde özgür düşünecek ve yenilikçi olmaları isteğini dile getirmiştir.

Okulların demokratik bir yapıya sahip olmaları gerektiği görüşmeler sonucunda ileri sürülen bir başka özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Hasan, öğretmenlerin öğrencilere hoşgörüyle yaklaştığı bir okul isteğini dile getirirken Mehmet yönetimin, öğretmenler ve öğrenciler gözünde emredici bir tutum sergilememesini aksine bir rehber olması gerektiğini ifade etmiştir. Can, yöneticinin demokratik bir kişiliğe sahip olması gerektiğini belirterek yönetici ve öğretmen arasında iyi bir diyalog kurulmasının sağlanmasını dile getirmiştir. Hakan ve Ayşe ise okulda sevgi ve saygının ön planda olmasının çok önemli olduğunu belirtmiştir. Ayça, öğrencilerin düşüncelerini rahatça ifade edebileceği bir okul ortamını düşlemektedir.

Teknolojik donanımlara sahip olma 21. yüzyılda okulun yapısına ilişkin belirtilen bir başka özellik olarak belirlenmiştir. Ahmet, öğrenciyi araştırmaya sevk eden teknolojik donanıma sahip bir okul isteğini dile getirirken Hatice, okulun teknolojik açıdan gelişmiş her türlü araştırmanın yapılacağı bir yer olması gerektiğini ifade etmiştir. Zeynep ise okul yönetiminin teknolojiyi takip etmesini, gelişen ve değişen teknoloji hakkında öğretmenleri bilgilendirmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Ayça ise okulun olabildiğince iyi bir teknolojik donanıma sahip olmasını istediğini belirtmiştir. Emine ve Canan ise her türlü teknolojinin kullanıldığı okulların olması gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcıların ifade ettiği konu ile ilgili dikkat çeken özellikler ise şu şekilde belirtilebilir; Canan, okulu öğrencilerin seyerek gelecekleri bir ortama çevirmek isteğini belirtirken Ayça, eğitim öğretimin bir zorunluluk değil de zevk olarak görüldüğü bir ortamı istediğini ifade etmektedir. Can ise öğretmenlerin öğrencileri araştırmaya teşvik edici davranışlar gösterdikleri bir okulu düşlediğini vurgulamıştır.

4. SONUÇ

21. yüzyılda okulların yapısıyla ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin analiz edilmesinde edilen sonuçlar şu şekilde belirlenmiştir; okulda görev yapan öğretmenlerin ve yöneticilerin alanlarında uzman kişiler

olması gerektiği; okulun yeniliklere uyum sağlayabilecek bir yapıya sahip olması; okulda demokratik bir yapının benimsenmesi; okulda teknolojik donanımın olması ve eğitimsel etkinliklerde teknolojinin kullanılması; okulun zevkle gelinen cazibe merkezi haline dönüştürülmesi düşünceleri ifade edilmiştir.

21. yüzyılda gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmek için çağın gerektirdiği özellikleri kavrayabilmek önem taşımaktadır. Toplumsal değerlerin yanında küreselleşen dünyada yaşamının bilincinde olan bir dünya vatandaşı olabilmeyi başarmış insanlar yetiştirilmelidir. Eleştirel düşünebilen, çevresine ve meydana gelen değişmelere kolay uyum sağlama yeteneğine sahip bireyler yetiştirilmelidir. Bu ise büyük oranda okulların yerine getirmesi gereken görevler arasında yer almaktadır. Birer insan sistemi olan okulların etkili bir faaliyet yürütebilmeleri ise işgörenlerinin etkin çalışmalarıyla mümkün olabilecektir. Yirmi birinci yüzyılda bireylerini yetiştirmede önemli rol üstlenen öğretmenlerin çağa uygun anlayışa sahip olmaları ve görevlerini buna göre yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu da ancak yeni bin yılın öngördüğü bir okul anlayışı ile imkan bulacaktır. Bu durumu algılayabilen ve öngören öğretmen adaylarının nitelikli bir eğitim faaliyeti yürütebilecekleri düşünülebilir. 21. yüzyılda okullarda görev alacak olan öğretmenlerin buna göre yetiştirilmeleri önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Cerit, Y.. (2001). **Bilgi Toplumunda İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rollerini**. Yayınlanmamış Dr. Tezi. AİBÜ. Sos. Bil. Enst. Bolu.
- Cohl, C. (1996). **The Future of Education**. [http:// www.naesp. org/comm/po1996.htm](http://www.naesp.org/comm/po1996.htm).
- Costa, A. L. (1986). **Developing Minds A resources Book For Teaching Thinking**. ED 262968.
- Çelik, V. (1997). **Okul Kültürü ve Yönetimi**. Ankara: Pegem yayınları.
- Demo, W. (1986). **The Idea of Information Literacy in The Age of High Tech**. ED 282537.
- Drucker, P. F. (çev: Fikret Üçcan). (1995). **Gelecek İçin Yönetim**. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Hammond, L. D. (1997). Quality Teaching: The Critical Key To Learning. **Principal**, September.
- Hammond, L. D. (1994). Will 21st Century Schools Really Be Different?. **Education Digest**, 60(1), 4-5.
- Sağlam, M. (1998). 21. Yüzyılda Eğitim. **Yeni Türkiye**, 794-797.
- Strauss, A. L. & Corbin, J. (1990). **Basics Of Qualitative Research Grounded Theory. Procedures, And Techniques**. Thousand Oaks, CA:Sage Publication.
- Ünal, S. (1991)."Eğitim Yöneticilerinin Okulda Eğitim ve Öğretimin Niteliğini

- Geliştirecek Şekilde Eğitilmeleri". **Eğitimde Nitelik Geliştirme Sempozyumu**, s.386-388.
- arnat, W. T. (1983). **The Challenge: Developing Technological Literacy in Education**. ED 234012.
- inand, U. ve Kortzfleisch, H. ve Wilfried, P. (çev: Nurhayat Yolođlu). (1998). Online Eğitim: Bilgi Aktarımının ve Öğrenmenin Sanallaştırılması. **Yeni Türkiye**, s.881-891.
- ldırım, A. & Şimşek, H. (1999). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınevi.